

28.04.2022

§ 95

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston esitys kaupunginhallitukselle ja Uudenmaan ELY-keskukselle Jollaksen rämeen luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamiseksi

HEL 2022-002689 T 11 01 04

Esitys

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto esitti kaupunginhallitukselle ja edelleen Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Jollaksen rämeen luonnonsuojelualueen vuosille 2022-2031 laaditun hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamista liitteen 1 mukaisesti.

Käsittely

Asian aikana kuultavana oli ympäristötarkastaja Jere Salminen. Asiantuntija poistui kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

1 Jollaksen räme hoito- ja käyttösuunnitelma

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Kannanottajat

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Postiosoite
PL 58200
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Kaupunkiympäristö@hel.fi

Käyntiosoite
Työpajankatu 8
Helsinki 58
<https://www.hel.fi/>

Puhelin
09 310 1691
Faksi

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI06 8000 1200 0626 37
Alv.nro
FI02012566

28.04.2022

Esitys Jollaksen rämeen luonnonsuojelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamiseksi

Alueen sijainti, koko ja perustaminen

Jollaksen räme sijaitsee Laajasalon itäosassa, Jollaksessa, Furuvikin kartanon pohjois-luoteispuolella. Alueen pinta-ala on 3,7 hehtaaria, ja se on kokonaan Helsingin kaupungin omistama. Luonnonsuojelualue on perustettu vuonna 1991.

Luonnon ominaispiirteet ja luontoarvot

Luonnonsuojelualueen perustamisen tarkoituksena on ollut Helsingistä pitkälti kadonneen suoluonnon säilyttäminen. Jollaksen rämeen suo on syntytapansa perusteella keidassuo, tarkemmin määriteltynä metsäkeidas. Suon keskiosa on koostunut alun perin rämeestä ja reunoilla on tavattu korpia. Turvemaata on alueella noin kahden hehtaarin verran. Muu alue koostuu kangas- ja kalliometsästä. Ojitukset ja valuma-alueen muuttuminen rakentamisen seurauksena ovat kuivattaneet kohdetta merkittävästi. Suon kuivumisen takia selväpiirteistä suota ei ole enää jäljellä. Kasvillisuus on muuttunut turvekankaaksi, eli kangasmeträkasvit ovat runsastuneet ja suokasvit ovat taantuneet. Suon muuttumisesta huolimatta alueella on luonnonsuojelullista merkitystä luontaisesti kehittyvän puuston vanhetessa, ja se on tärkeä lähivirkistyskohde.

Alueen käyttö

Lähiasukkaat käyttävät Jollaksen rämettä aktiivisesti ulkoiluun. Alueelle on rakennettu pitkospuut mahdollisesti jo ennen luonnonsuojelualueen perustamista, ja polkureittiä on kunnostettu vuonna 1992. Alueen rauhoitusmääräyksissä kulku polkujen ja pitkospuiden ulkopuolella on kielletty. Paikalle on kuitenkin syntynyt tiheä luvaton polkuverkosto, ja maasto on paikoitellen hyvin kulunut. Heikko opastus ja olematon ulkoilureittien merkintä eivät ole olleet riittäviä käytön ohjaamiseen. Alueen länsireunalle on pystytetty opastaulu.

Aiempi hoito- ja käyttösuunnittelu

Jollaksen rämeelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma jo vuonna 1989. Suota on pyritty sen jälkeen ennallistamaan rakentamalla patoja ojiin. Hoito- ja käyttösuunnitelmaa päivitettiin tämän vuosituhannen ensimmäisen vuosikymmenen lopulla (suunnitelmaa ei ole päivätty). Uudempaa suunnitelmaa edelsi vuonna 2006 tehty ennallistamisselvitys. 2000-luvulla tehdyssä hoito- ja käyttösuunnitelmassa asetettiin tavoitteiksi turvekankaan reunosien korprien ennallistaminen ja keskiosan rämemuuttuman pitäminen ennallaan. Toimenpiteiksi ehdotettiin reunojen tukkimista, entistä suota kiertävän niskaojan padon parantamis-

ta ja nuoren puuston poistoa tietyiltä kohdin. Suunnitelmassa ehdotettiin myös pitkospuiden rakentamista aiempaa laajemmalle alueelle.

Uusi hoito- ja käyttösuunnitelma

Valmistelu

Luontotieto Keiron Oy on laatinut kaupunkiympäristön toimialan ympäristösuojelu ja ohjaus -yksikön tilauksesta Jollaksen rämeelle uuden hoito- ja käyttösuunnitelman, jossa on tarkasteltu uudelleen alueen virkistyskäytön ohjaamisen, suojelun ja hoidon tavoitteita ja esitetty tarvittavat toimenpiteet tavoitteisiin pääsemiseksi (liite 1). Faunatica Oy teki selvityksen alueen luontotyypeistä hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten vuonna 2019. Suunnitelma on tehty seuraavalle kymmenelle vuodelle (2022–2031).

Hoito- ja käyttösuunnittelun yhteydessä toteutettiin asukaskysely, jonka avulla selvitettiin alueen käyttömuotoja, käyttäjien alueeseen liittämiä arvoja sekä sen suunnitteluun kohdistuvia odotuksia ja toiveita. Kyselyn tuloksista on esitetty yhteenveto hoito- ja käyttösuunnitelmassa.

Laajasalon luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmista järjestettiin 30.3.2021 verkossa yleisötilaisuus, jossa käsiteltiin myös Jollaksen rämettä. Tilaisuuteen osallistui 45 kaupunkilaista, jotka saivat kommentoida alueen suunnitelmaa ja esittää kysymyksiä alueesta. Vastauksista julkaistiin tiedote kaupungin verkkosivuilla noin viikko tilaisuuden jälkeen.

Hoito- ja käyttösuunnitelma lähetettiin kannanotoille talvella 2022 Helsingin luonnonsuojeluyhdistykselle (Helsy), Tringa ry:lle, Stansvikin kyläyhdistykselle (SKY) ja Laajasalo-Degerö Seuralle. Suunnitelmasta jättivät yhteisen kannanoton Helsy ja SKY. Kannanoton sisältö ja siihen esitetty vastine on esitetty jäljempänä esityksessä.

Luonnonsuojelun ja -hoidon suunnitelma

Uudessa hoito- ja käyttösuunnitelmassa luonnonsuojelun ja -hoidon tavoitteena on luonnonsuojelualueen kehittyminen luontaisesti kohti vanhaa metsää ilman suon ennallistamistavoitteita. Suo on niin pitkälle muuttunut ja valuma-alueelle rakennettu asutus estää niin tehokkaasti suon luontaisen vesitalouden palauttamisen, että ennallistamisen onnistuminen on epävarmaa. Puusto on järeytynyt ja alueelle on kehittymässä hyvä lahopuujatkumo, jolloin vanhan metsän lajistolle syntyy vähitellen enemmän ja monipuolisemmin elinympäristöjä.

28.04.2022

Muita luonnonhoidon tavoitteita ovat aluskasvillisuuden kehittyminen häiriöttömästi ilman talloutumista sekä pienialaisten, riittävän häiriöttömien eläinten pesimä- ja levähdyspaikkojen luominen. Vieraita pienpe-toja, minkkiä ja supikoiraa torjutaan pyynnillä. Alueelle mahdollisesti le-
viäviä vieraskasvilajeja tarkkaillaan ja torjutaan kitkemällä. Myös kulu-
misen muutoksia seurataan.

Virkistyskäytön suunnitelma

Käytön kehittämisen tavoitteena on ulkoilijoiden tietoisuuden lisäämi-
nen kohteen luontoarvoista ja rauhoitusmääräyksistä. Nykyisistä opas-
teista ei selkeästi ilmene, mille poluille kulkijan tulee suunnata. Polkuja
ei ole merkitty maastoon; ainoastaan rakennetuista pitkospuista on
mahdollista päätellä polun olevan sallittu. Tilannetta parannetaan si-
sääntuloille pystytettävillä opasteilla, reittimerkinnoilla ja uusilla rajojen
merkkitolpilla. Opastauluista ilmenevät selkeästi käyttörajoitukset ja -
suositukset. Pitkospuita lisätään kattamaan alueen kaikki kosteat
osuudet.

Sallittu polkuverkosto pohjustetaan joko kivituhkalla, murskeella tai so-
ralla. Alueella ennestään olemassa olevat portaat on tarpeen uusida, ja
myös uusien portaiden rakentamiseen on todennäköisesti tarvetta.
Isompia uusia, käyttöä palvelevia rakenteita ei ole suunniteltu alueelle.

Kustannukset

Jollaksen rämeelle suunniteltujen toimenpiteiden suunnitteluun ja to-
teuttamiseen tarvittavien investointien kokonaiskustannuksiksi on ar-
vioitu 65 000 euroa. Suurimmat kustannukset tulevat pitkospuiden uu-
simisesta ja lisärakentamisesta (15 000 euroa), vanhojen portaiden uu-
simisesta ja uusien rakentamisesta (11 000 euroa) sekä opastaulujen
suunnittelusta (9 000 euroa). Luonnonsuojelualueen vuotuisiksi ylläpi-
tokustannuksiksi on arvioitu 5 000–15 000 euroa.

Kannanotot

Yhteisessä kannanotossaan Jollaksen rämeen hoito- ja käyttösuunni-
telmaan Helsingin luonnonsuojeluyhdistys (Helsy) ja Stansvikin kyläyh-
distys (SKY) pitävät suunnitelmaa pääosin laadukkaana.

Kannanotossa esitetyt kommentit ja vastineet niihin esitetään alla ai-
heittain.

Kommentti:

Yhdistykset mainitsevat osallistamiseen liittyvänä kritiikin aiheena kon-
sultin yhteydenpidon Suomen luonnonsuojeluliitto Uudenmaan piiri ry:n

28.04.2022

edustajaan SLL:n paikallisyhdistys Helsyn asemesta ja SKY:n jättämi-
sen tässä yhteydessä yhteydenpidon ulkopuolelle. Yhdistykset toivovat,
että jatkossa suunnitteluvaiheessa konsultaatio kohdennetaan myös
SKY:en ja SLL:n osalta Helsingin.

Vastine:

Konsultti on hakenut SLL Uudenmaan piirin ja Laajasalo Seuran edus-
tajilta lisätietoa eräistä hoito- ja käyttösuunnitteluun liittyvistä erityisky-
symyksistä. Toisin sanoen kyseessä ei ole ollut varsinaisesta asukkai-
den tai asianosaisten yhdistysten osallistamisesta hoito- ja käyttösuun-
nitteluun, vaan lisätietojen hankkimisesta tietyssä asiayhteydessä.
Maininta yhteydenotoista näihin tahoihin hoito- ja käyttösuunnitelman
osallistamista koskevassa tekstissä on lukijan kannalta epäselvä, eikä
hoito- ja käyttösuunnitelmassa ollut mainittu erikseen, mistä asioista
konsultti on tietoa etsinyt. Näin ollen kannanottajien huomautus asiasta
on asiallinen. Jatkossakin on suunnittelijan harkittavissa, miltä tahoilta
hän tietoja hoito- ja käyttösuunnitelmaa varten kerää, mutta tämän tie-
don esittämistä hoito- ja käyttösuunnitelmassa selkeytetään. Varsinai-
nen osallistaminen toteutetaan mahdollisen asukaskyselyn, yleisötilai-
suuden sekä hoito- ja käyttösuunnitelmien kannanottopyyntöjen yhtey-
dessä.

SKY:n asemasta kannanoton esittäjänä todettakoon, että Jollaksen
räme ei ole yhdistyksen toiminta-alueella. Kannanottopyyntö lähetettiin
kuitenkin yhteisesti usean Laajasalon luonnonsuojelualueen hoito- ja
käyttösuunnitelmasta, eikä siinä eritelty, minkä alueiden suunnitelmiin
SKY:n odotettiin ottavan kantaa. Näin ollen yhdistyksen kannanotto
asiaan on ymmärrettävä ja se on huomioitu esitystä valmisteltaessa.

Kommentti:

Helsy ja SKY toivovat, että jatkossa hoito- ja käyttösuunnitelmien
kommentoinnille jätetään reilusti enemmän aikaa. Yhdistykset sanovat
kymmenen päivän kommentointiajan olevan aivan liian lyhyen vapaa-
ehtoisvoimin toimiville järjestöille.

Vastine:

Asian valmistelija antoi alun perin kannanotoille aikaa noin kymmenen
päivää, mutta pidensi yhdistysten pyynnöstä aikaa kuudella päivällä.
Esittelijä pitää kymmentä päivää yhdelle suunnitelmalle riittävänä
kommentointiaikana, mutta Jollaksen rämeen kanssa samaan aikaan
pyydettiin kannanottoa kolmesta muustakin hoito- ja käyttösuunnitel-
masta. Näin ollen kannanottoaika yhtä suunnitelmaa kohti jäi etenkin
Helsylle verrattain lyhyeksi. SKY:n toiminta ei ulottune kuin kahdelle

28.04.2022

kannanotoilla olleen suunnitelman alueelle. Yleisenä huomiona esittelijä toteaa, että riittävän pitkä kannanottoaika on osa hyvää hallintotapaa ja potentiaalisesti parantaa suunnitelmien laatua, joten asiaan kiinnitetään jatkossa huomiota.

Kommentti:

Helsy ja SKY toteavat Jollaksen rämeen kuluvan nopeasti virkistyskäytössä. Yhdistykset ehdottavat kevyen köysiaidan pystyttämistä ainakin herkimpiin ja kuluneimpiin kohtiin pitkospuiden viereen. Kannanotossa pidetään myös koirien ulkoiluttamisen huomioimista kulun ohjaamisessa tärkeänä ja muistutetaan, että koirat liikkuvat helposti pitkospuiden ulkopuolella. Ehdotetun köysiaidan sijoittamisessa pitäisi huomioida koirien liikkuminen. Yhdistykset kehottavat harkitsemaan koirien ulkoiluttamisen kieltämistä Jollaksen rämeellä.

Vastine:

Köysiaita voi olla hyvä kulkua ohjaava rakenne Jollaksen rämeellä. Selaista on suunniteltu muun muassa juuri perustetuille Kruunuvuorenlammen ja Tahvonlahden harjun luonnonsuojelualueille, joten olisi johdonmukaista, että aitoja tehtäisiin muillekin suojelualueille, joilla on paljon käyttöä ja kulumisherkkää maastoa. Esittelijä katsoo kuitenkin, että Jollaksen rämeen käyttäjämäärät eivät ole eivätkä todennäköisesti tule olemaan suunnitelmakauden aikana yhtä korkeita kuin Kruunuvuoren ja Stansvikin suojelukohteiden, koska Jollakseen ei ole suunniteltu laajalti uutta asutusta. Näin ollen köysiaidan tarve ei ole Jollaksessa yhtä suuri. Esittelijä katsoo, että kulumista voidaan vähentää ilman aitaakin kunnostamalla ja rakentamalla lisää pitkospuita sekä pohjustamalla polkuja parempaan kuntoon.

Esittelijä yhtyy Helsyn ja SKY:n käsitykseen, jonka mukaan koirat liikkuvat usein polkujen ja pitkospuiden ulkopuolella. Kannanotosta ei käy ilmi, miten koirien ulkoiluttaminen pitäisi huomioida ehdotetun köysiaidan sijoittamisessa. Muualta kannanotosta on pääteltävissä, että pitkospuiden ja aidan väliin ei toivota tilaa, jossa koira mahtuisi liikkumaan hyvin ollessaan kytkettynä. Aidan sijoittamiseen liittyvien yksityiskohtien käsittely ei ole tarpeellista hoito- ja käyttösuunnitelmassa, mutta asia on kuitenkin hyvä pitää mielessä, jos aita joskus rakennetaan.

Koirien ulkoiluttamisen kieltäminen voisi tulla kysymykseen, jos olisi näyttöä siitä, että koira ja sen ulkoiluttaja kuluttavat maastoa oleellisesti enemmän kuin pelkkä ulkoilija. Sellaista ei ympäristöpalveluilla ole tiedossa. Loogisesti ajatellen koiran kanssa kulkeminen kuluttaa kasvillisuutta enemmän, jos ulkoiluttaja pysyy määräysten mukaisesti pitkospuilla ja poluilla, mutta koira kulkee pääasiassa sen ulkopuolella. Asia

28.04.2022

vaatisi lisää selvittämistä ennen kuin kieltoa voidaan ehdottaa lisättäväksi rauhoitusmääräyksiin. Koirien pitäminen kytkettyinä estänee riittävän tehokkaasti niiden linnuille ja pikkueläimille tekemät vahingot.

Kommentti:

Helsy ja SKY katsovat, että marjastus voi olla Jollaksen rämeellä niin suosittua ja menetelmiltään sellaista, että se saattaa turmella varvikkoa. Kannanotossa pohdiskellaan, pystyykö toimintaa hillitsemään hyvällä opastuksella.

Vastine:

Luontoselvitystä ja hoito- ja käyttösuunnitelmaa tehneet konsultit eivät ole raportoineet marjojen poimimisesta aiheutuvasta varvikon vahingoittumisesta, mutta sitä saattaa olla vaikeaa erottaa tallomisen aiheuttamasta kulumisesta. Marjojen poiminta on alueen rauhoitusmääräyksiä noudattaen mahdotonta, koska niissä kasvinosien ottaminen ja vahingoittaminen on kielletty. Jos Jollaksen rämeellä kuitenkin yleisesti marjastetaan, paras tapa sen vähentämiseen on opastauluissa selkeästi ilmaistu marjastuskielto. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa ehdotetaan lisää opastauluja ja painotetaan määräysten selkeää ilmaisua opasteissa. Marjastuksen voi odottaa vähenevän merkittävästi suunnitelmassa ehdotetuilla toimenpiteillä.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan tehdyt muutokset

Hoito- ja käyttösuunnitelman lukuun 5. Osallistaminen kuulunut kohta, jossa konsultin kerrotaan olleen yhteydessä SLL Uudenmaan piirin ja Laajasalo Seuran yhteyshenkilöihin, siirrettiin Helsyn ja SKY:n kannanoton johdosta luvun loppuun ja muotoiltiin yhteydenoton motiivin sisältäväksi: ”Asukkaiden osallistamisen lisäksi suunnittelija on ollut työn aikana yhteydessä Laajasalo Seura Ry:hyn ja SLL Uudenmaan piiri ry:n edustajaan liittyen joihinkin hoito- ja käyttösuunnitelman yksityiskohtiin”.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Jere Salminen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 21549
jere.salminen(a)hel.fi

Liitteet

1 Jollaksen räme hoito- ja käyttösuunnitelma

Muutoksenhaku

28.04.2022

Asia/13

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Kannanottajat

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano